ئەو مەلایەی لەشارەزوور بانگەشەی دەرهێنانی جنۆکە دەکات

"تائێستا دەیان جنۆکەم لەلەشی مرۆڤدا دەرهێناوە"

شەهێن - ئالان - شارەزوور/ مەلایەك لەناوچەی شارەزوور بانگەشەی ئەوەدەکات کە دەتوانێ "جنۆکە" لە لەشی مرۆڤ دەربکات و تائێستاش بەدەیان نەخۆشی چارەسەرکردوەو دکتۆرێکی دەروونیش وتەکانی ئەو مەلایە بە ناراست دەزانێت و مامۆستایەکی ئایینیش باس لەبوونی جنۆکەدەکات، بەڵام نەك بەوە رادەیەی بچێتە لەشی مرۆڤەوە.

مامۆستا نەوشیروان مەحمود عەبدوڵڵا تەمەنی (٤٣) ساڵە، کە تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندوەو زمانی عەرەبی دەزانێت و دانیشتوی قەزای (سەیدسادق)ە ماوەی (١٢)ساڵ زیاتر دەبێت خەریکی دەرهێنانی (جنۆکە)یە لەماڵەکەی خۆیدا.

مەلا نەوشیروان باس لەوەدەکات ئەو "بەئیزنی خواو بەیارمەتی خوا کاری دەرهێنانی جن دەکەم و تائێستاش بەدەیان نەخۆشی جۆراوجۆرم چاککردووەتەوەو بەکاسێت و ڤیدیۆش تۆمارمکردووە، کارەکانم بەبەرچاوی خەڵکەوەیەوە هیچ شتێکی شاراوەی تێدانیە".

رۆژانە بەدەیان نەخۆش لەشارەکانی کوردستانەوە روودەکەنە ماڵی مامۆستا بەمەبەستی دەرهێنانی (جن)ەکانی لەشیان کە لەو باوەڕەدان چوویێتە لەشیانەوە، (ش، ه) ناوی ژنێکی تەمەن (٢١) ساڵەو نەخۆشە کە لەناوچەی گەرمیانەوە کەسوکاری هێنابوویانەلای مەلا نەوشیروان تاوەکو "جنۆکە"کانی لەشی دەربکات، خەزوری ئەو ژنەگوتی "بوکەکەم ماوەیەك بەر لە ئێستا نەخۆشکەوت و هیچ قسەی نەدەکردو رایدەکرد لەدەستمان و نانی نەدەخواردو چەند جارێك بردوومانەتە لای چەند دکتۆرێك بۆ چارەسەر، بەڵام هیچ بۆیان چارەنەکراوەو دواجار یەکێك لە دکتۆرەکان گوتی لێرە چارەی نەماوەو بیبەنە لای شێخێك".

ئەو پیاوە لەدرێژەی قسەکانیدا گوتی "هێنامانە لای مامۆستا، چەند جارێك قورئانی بەسەردا خوێندو لەخوا بەزیادبێت ئێستا بەرەو چاك بونەوە دەچێت و عەیبی نەماوەوە نەخۆشیەکەی".

مەلا نەوشیروان لەبارەی بوونی جنۆکە گوتی "بەڵگەی تەواوم پێیەکە جنۆکەش و شەیتانیش هەن و تەنانەت یەکێك لەسورەتەکانی قورئانیش بەناویانەوەیەو جنۆکەو شەیتانیش جیاوازن و شەیتانەکان نێرەموکن و جنۆکەکانیش چەند تاقمێکن هەیانە لەشێوەی سەگ و پشیلەدایە و زاناو دکتۆرو موسڵمان و کافریان هەیە".

ئەو بۆ بوونی نیشانەکانی جنۆکە کە لە لەشی کەسێکدا هەبێت، ئاماژەی بۆ چەند نیشانەیەك کرد لەوانە ئەو کەسە سەر ئێشەو پشت ئێشەیەکی بەردەوامی هەیەو شەوان هەناسەی توند دەبێت و دڵتەنگ دەبێت و دەگری و بەخوێندنی قورئانیش لەپاڵیدا زیاتر نیشانەکانی دەردەکەوێت و حاڵی تێك دەچێت.

لە هەندێك لە شارەکانی کوردستاندا چەند مامۆستا و شێخێك بانگەشەی دەرهێنانی کاری جن دەکەن و رۆژانە بەدەیان کەس روویان تێدەکەن و وەزارەتی تەندروستیش هەرچەندە بڕیاری قەدەغەکردنیانی دەرکردووە، بەڵام تائێستا نەچووەتە بواری جێبەجێکردنەوە.

مەلا نەوشیراون بۆ (میدیا) گوتی "زیاتر ئافرەتان تووشی ئەو حاڵەتە دەبن و زۆر باوەڕیان بە نوشتەو دوعا نوس و ساحیرەکان هەیە، من نوشتەم لایە ناوەکەی ٥ دیناری سوری کۆنەکانی تێدایە یان رەسمی حەیواناتی تێدا دروستکراوەو داوادەکەم حکومەتی کوردستان چارەیەك بۆ ئەو ساحیرانە دابنێ و نەیان هێڵێت".

دەربارەی ئەو نەخۆشیانەی کە ئەو چارەسەریان دەکات باسی لەوەکرد کە "زیاتر نەخۆشییە دەروونییەکانە، بەڵام ئێستا بەیارمەتی خوا چەند نەخۆشییەك کە لەتوانامدابێت چارەی دەکەم ئەوەشی نەتوانم دەینێرمە لای دکتۆرەکان".

مەلا نەوشیروان دەربارەی چۆنیەتی چارەسەرکردنی نەخۆشەکان گوتی "بۆ ماوەی چارەکێك زیاتر قورئان بەسەر نەخۆشەکەدا دەخوێنم و دواتر دەکەومە پرسیار کردن لە جنەکان کە چۆن هاتوونەتە لەشی نەخۆشەکەوەو داوایان لێدەکەم موسڵمان بن و لەلەشەکە دەربچن، گەر دەرنەچوون بەلێدانێکی سوك لەگەڵ وشەی (بسم الله)دا دەریان دەکەم گەر سەر سەختیش بوون بە تەزوییەکی کەمی تەلەفۆن دەریان دەکەم".

(م،خ) ناوی کچێکی تەمەن ١٨ ساڵانەو وەك خۆی دەڵێت نەخۆشی بورانەوەو فێی لەگەڵدابووەو رۆژی واهەبووە زیاتر لە سێ جار بوراوەتەوەو چەند شوێنێکیشی بەو هۆیەوە شکاوەو هیچ چاری نەبووە، تاوەکو دواجار چووەتە لای مەلا نەوشیروان، ئەو گوتی "مامۆستا چەند دەرمانێك و چەند شریتێکی قورئانیبۆ نووسیم بۆ ماوەی مانگێك بەکارم هێنان، زۆر فەرقم کردووەو ئێستا لەمانگێکدا ئەوپەڕی دووجار یا سێ جار دەبووریمەوە".

مامۆستا بۆ چارەسەری نەخۆشەکان بڕی (٢٠-٥٠) هەزار دیناری چاپی نوێ وەردەگرێت، هەندێك جاریش هیچ بڕە پارەیەك وەرناگرێت.

لەکاتێکدا چەندین هاووڵاتی و مەلاو شێخ باس لەبوونی جنۆکە دەکەن و لەوباوەڕەدان کە دەچێتە لەشی مرۆڤەوە، بەڵام پسپۆرانی بواری تەندروستی ئەمە بەناراست دەزانن و پێیان وایە ئەوە نەخۆشی دەروونییە تووشیان بووە.

د.جەمال عومەر تۆفیق پسپۆڕی نەخۆشییەکانی دەروون و دەمارلەشاری سلێمانی لەبارەی بوونی (جنۆکەو شەیتان) لە لەشی مرۆڤدا، گوتی "لەپێشدا رێزم بۆ هەموو ئایینەکان هەیە، باس لەبوونی جنۆکە دەکەن لە لەشی مرۆڤدا هیچی راست نییەو زۆر لەکۆنەوە ئەو قسەو باسانە هەیەو لەکۆنیشدا هەندێك خەڵك خەریکی ئەو کارەبوون، بەڵام بنەمایەکی زانستیان تێدانیەو بوونی نییە".

دکتۆر جەمال ئاماژەی بۆ ئەوەکرد کەهەندێ نەخۆشی دەروونی بەتەنها ئەنجامدانی گفتوگۆیەکی سادە دەتوانرێت نەخۆشەکە چارەبکرێت، دکتۆر گوتی "هەندێك نەخۆشی هەیە بەنموونە وەك (سەدمە) ئەو نەخۆشیە گەر هەرچ کەسێك تۆزێك قسەو گفتوگۆی هێمن لەگەڵ ئەو نەخۆشانەدا بکات ئاسایی دەبنەوەو پێویست بەقورئان خوێندن ناکات، هەندێك لە شێخ و مەلاکان ئەو کەسانە چارەسەردەکەن بۆیە خەڵك دەڵێن نەخۆشیان چارەسەرکردووە".

دکتۆر لەدرێژەی لێدوانەکەیدا بۆ (میدیا) گوتیشی "هەندێك لەو کەسانەی کە بەحساب چارەی نەخۆشی جنۆکە دەکەن بەدار بەردەبنە نەخۆشەکەو هەموو گیانی شین دەکەنەوە، من چەند نموونەم لەلایە".

مەلا نەوشیروان لەبارەی ئەم وتانە کە بەناراستی دەزانن دەڵێت "ئێمە بە بەڵگەوە شتەکانمان دەسەلمێنین و خوای گەورەش ئاماژەی بەبوونی جنۆکە کردووە، ئێمە ئینکاری لەکاری دکتۆرەکان ناکەین کە هەندێك نەخۆشی هەیە بەوان چارەدەکرێت، بەڵام هەندێك لەدکتۆرەکان لەترسی داخستنی عیادەکانی خۆیان دەڵێن بوونی جنۆکە درۆیە".

لەبارەی شین بوونەوەی جەستەی نەخۆشەکان گوتی "هەندێك لە جنەکان لەژێر پێستدان و لەکاتی خوێندنی قورئاندا دەسوتێن و شوێنەکەیان شین دەبێتەوە".

مامۆستا عوسمان ئەحمەد وەك مامۆستایەکی شارەزای ئایینی گوتی "راستە بوونی جنۆکە لەقورئان و فەرموودەی پێغەمبەری خوا (د.خ)دا باس کراوەو بوونی هەیە کە ئەوانیش دروستکراوی خوای گەورەن و لەئاگر دروستکراون و لەسورەتی جندا بەتەواوی ئاماژەیان بۆ کراوە، بەڵامبەو رادده زۆرەی ئەمرۆ کە هەندێك شێخ و مەلا باسی دەکەن ناچێتە لەشی مرۆڤەوە تەنها یەك فەرمودەمان هەیە دەڵێت جنۆکە چووەتە لەشی مرۆڤەوە".

دیاردەی فڕێدانی منداڵی ناشەرعی روو لەزیادبوونە

دادوەر: لە یاسادا هیچ بڕگەیەکی تایبەت بەفڕێدانی منداڵ نییە

مامۆستایەکی ئایینی: فڕێدانی منداڵ تاوانێکی گەورەیە بەپێی ئایینی ئیسلامی پیرۆز

مەهدی محەممەد رواندزی - سۆران/ خەریکە فڕێدانی منداڵی ناشەرعی لەبەردەم دەرگای مزگەوت و چۆڵایی گۆڕستانەکان، دەبێتە دیاردەیەکی مەترسیدار لەنێو کۆمەڵگەی کوردەواری، تەنیا لەهەفتەیەك دوو منداڵ لەڕێگای نێوان خەلیفان و رانییەدا لەدوای فڕێدانییان بوونەتە خۆراکی ئاژەڵە کێوییەکان، هەروەها لەئامارێکی نەخۆشخانەی سۆران کە تایبەت بە (میدیا) دراوە لەماوەی دوو مانگدا دوو منداڵی تر فڕێدراو گەیاندراونەتە نەخۆشخانەی ناوبراو، جگە لەو منداڵانەی کە هەر لەنێو سکی دایکیان، بێ بەشدەکرێن لەهاتنە سەر دونیاو لەباردەبرێن و دوای بوونیش ژێر گڵ دەخرێن.

محەممەد ئالانەیی، دانیشتووی گوندی (ئەشکەوتە)ی سەر بە شارۆچکەی خەلیفان، نارەزایی خۆی و هاووڵاتییانی گوندەکەی لەبەردەم ئەو دیاردەیە بەم شێوەیە دەردەبڕێ و دەڵێ "ئەوە چ ویژدانێکە، وا لەو مرۆڤە دەکات کە بەدەستی خۆی جەرگی خۆی فرێبداتە سەر رێگایەکان و بیکاتە جەمە خۆراکێك بۆ ئاژەڵە کێوییەکان، بەراستی ئەو کارە لە ئینسانیەت چۆتەدەرو شێوەیەکی تری وەرگرتووە"، محەممەد لەدرێژەی قسەکانیدا بۆ میدیا باس لە بێشانسی گوندەکەی دەکات و دەڵێ "جارێك دەڵێن ئەو گوندە رێگری هەیەو جەردەیی دەکەن لەسەر رێگا گشتییەکان، وا ئەم جارەش منداڵی ناشەرعیمان بۆ دەنێرن و لەنزیك گوندەکەی ئێمە فرێدەدەن".

محەممەد ئەوەشی گوت کە ئێستا هاووڵاتییانی گوند، بە خۆیان بۆنەتە چاودێر بەسەر رێگاکانەوە، بۆ ئەوەی رێگری لەپەرەسەندنی ئەو دیاردەیە بکەن و نەهێڵن کەسانێك بۆ ئەم مەبەستە توخنی گوندەکەی ئەوان بکەون.

جێگای باسە کەوا هەفتەی رابردوو دوو منداڵی ناشەرعی لەنزیك گوندی ناوبراو فڕێدرابوون و دواتریش ببوونە خۆراکی ئاژەڵە کێوییەکان.

تائێستا هیچ برگەیەکی یاسایی نییە، کە باس لەفڕێدانی منداڵ بکات، وەیان سزای بۆ دیاربکردبێت، هەروەکو دادوەر فازیل مستەفا حەمەد، ئەندامی داواکاری گشتی لەجێگرایەتی داواکاری گشتی سۆران باسی دەکات، ئەو دەڵێ "هیچ برگەیەکی یاسایی سەبارەت بەدیاردەی فڕێدانی منداڵ نییەو سزای بۆ دیار نەکراوە"، درێژە بەقسەکانی دەدات و دەڵێ "لەیاسای ژمارە ١١١ ساڵی ١٩٦٩ی هەموارکراو لەیاسای سزایەکانی ئێراقی کە ئێستا کاری پێدەکرێت، بەشێوەیەکی روون دیاری نەکردووە لەسەر فڕێدانی منداڵ، بەڵام لەماددەی ٤٠٧ دا هاتووە کە لەئەنجامی پەیوەندییەکی غێر شەرعیدا لەنێوان پیاوو ئافرەتێك، دواتریش ئافرەتەکە حەملی پەیدا بوو ئەوجا هەڵسا بە لەناوبردن و کوشتنی منداڵەکە، ئەوە سزای بەندکردنی بۆ دیارکراوە لەساڵێك کەمتر نەبێ، ئەگەرچی ئێمە زۆر تێبینیمان لەسەر جۆری سزایەکە هەیە، پێمان وایە ئەوە دەبێتە هاندەر بۆ ئەنجامدانی کاری لەم شێوەیە، چونکە سزایەکە لەئاست پێویست دانییە، بۆیە لەیاسای سزایەکان دیارنەکراوە کە سزای ئەو کەسە چییە کە هەڵدەستی بە فڕێدانی منداڵ".

بەڵام لەڕووی شەرعەوە، هەروەکو (مامۆستا مەلا عەبدوڵڵا مەلا سەعید) سەرۆکی لقی سۆرانی یەکێتی زانایانی کوردستان باسی دەکات "بەپێی ئایینی پیرۆزی ئیسلام، فڕێدانی منداڵ تاوانێکی گەورەیەو بەهیچ شێوەیەك رێگا نەدراوە کەوا ئەم منداڵەی بە رێگایەکی ناشەرعیی و لەئەنجامی پێك گەیشتنی ژن و پیاو دروست دەبێت فرە بدرێت، وەیان بکوژرێت"، ئەو زیاتر روونی دەکاتەوەو دەڵێ "ئەگەر بێتوو ئەم ئافرەت و پیاوەش هەڵەیان کردبێ و تاوانیان ئەنجامدابێت، ئەوە منداڵەکە بێتاوانەو هیچ تاوانی ناکەوێتە ئەستۆ"، لەهەمانکات ئەوەشی گوت "ئەگەر بێتوو ئافرەتێك سك پڕ بێت بەڕێگای ناشەرعی و منداڵی لەناو سك هەبێت لەکاتی ئەنجامدانی حکومی شەرعی لەبەر رێزی منداڵەکە نابێت حوکمی شەرعی کە (رەجم)ە بەنسبەت ئافرەتی بەمێرد ئەنجام بدرێت تا منداڵەکەی نەبێت و سەرپەرشتی منداڵەکەش لەلایەن کەسێکی تر بکرێت ئەوکات حوکمی شەرعی لەسەر ئافرەتەکە ئەنجام ئەدرێت".

هاووڵاتییەکی سۆران، دوای ئەوەی هەواڵی دۆزینەوەی منداڵێکی فڕێدراو لەنزیك مزگەوتێکی شار دەبیستێ، بەرەو ئەو شوێنە دەکەوێتە رێگاو ئامادەیی خۆی رادەگەینی بە لەباوەشگرتن و بەخێوکردنی ئەو منداڵەیە، ئەو دەڵێ "ئێستا جیاوازی لەنێوان ئەو کوڕەو ٧ منداڵەکەی ترم ناکەم"، ئەو هاووڵاتییە لەبەر داهاتووی منداڵەکە، نەیویست ناوی ئاشکرا بکرێت لەرۆژنامەداو بە(میدیا)ی راگەیاند "لەوەتەی ئەو منداڵە هاتۆتە نێو ماڵی من، بەرەکەت رووی تێکردووین" هەروەها ئەوەش گوت "بەراستی ئەوپەڕی نائینسانییە،کاتێ مرۆڤانێك لەپێناو تێرکردنی حەزی سێکسی خۆی، تاوانێکی لەم شێوەیە ئەنجام دەدات و چارەنووسی ئەو منداڵە پاك و بێگەردە، بەو رۆژە رەشە دەگەینێ" بۆیە ئەو هاووڵاتییە لەکۆتای قسەکانیدا، رووی خۆی دەکاتە حکومەت و دەڵێ "پێویستە حکومەت سنورێك لەبەردەم ئەو دیاردەیە دابنێ و لەوە زیاتر رێگا نەدات، منداڵەکان بکرێنە قوربانی هەڵەو کاری بێرەوشتی و سێکسی ناشەرعی".

لەسەر ئەوەش کە تا چەندە یاساو شەرعیەت و ئایین، رێگایان بە کەسانی تر داوە کە هەڵبستن بە بەخێوکردن و لەباوەشگرتنی ئەو منداڵە فڕێدراوانە؟ لەوەڵامدا دادوەر فازیل مستەفا دەڵێ "ئەگەر بگەرێینەوە بۆ یاسای چاودێری ناکامەکانی ژمارە ٧٦ی ساڵی ١٩٨٣ سەبارەت بەدیارکردنی چارەنووسی منداڵەکە، بۆ نموونە منداڵی فڕێدرا وەیان دیتراوە، چاکتر بڵێن ئەگەر منداڵەکە دیترایەوەو بەبێ نەسەب بوو واتا دایك و باوکی دیارنەبوون، یان بەهۆی رووداوێکەوە دایك و باوکی منداڵەکە لەنێو چوونە، ئەوجا هاووڵاتییەك ئەگەر ویستی ئەرکی بەخێوکردنی ئەو منداڵە بگرێتە ئەستۆی خۆی ئەوە لەماددەی ٣٩و بەشی لەباوەش گرتن باس دەکات "پێویستە ئەو کەسەی منداڵەکە دەگرێتە باوەشی خۆی داواکاری پێشکەش و مەرجیشی بۆ دیارکراوە کە دەبێ کەسەکە ئێراقی بێ لەهەمانکات ناسراو بێت و رەوشتێکی باشی هەبێ و توانای دارایی باش بێت بۆ ئەوەی بتوانێ منداڵەکە بەخێو بکات، دیارە داواکاریەکەش دەدرێتە دادگای ناکامەکان و ئەوانیش بەشێوەیەکی کاتی بۆ ماوەی ٦ مانگ چاودێری بەخێوکردنی ئەو منداڵە دەکەن و دوای ئەوە دادوەر بڕیار لەسەر چارەنووسی منداڵەکە دەدات، کە لەلای کابرایەکە بمێنێتەوە وەیان لێبسەندرێتەوە".

هەروەها مامۆستا مەلا عەبدوڵڵا دەڵێ "لەڕووی شەرعیەوە خێرێکی گەورەیە کە مرۆڤ هەوڵبدات ئەم جۆرە منداڵانە بەخێو بکات و پەروەردەیان بکات"، ئەو ئامۆژگاری ئەو کەسانەش دەکات کە بەو کارە هەڵدەستن و دەڵێ "بەڵام لەڕووی شەرعی بۆ ئەوەی ئەم خێزانە دووچاری گوناه نەبن، با هەوڵبدرێت خێزانی ئەم مرۆڤەی کە منداڵەکە هەڵدەگرێتەوە شیری مەمکەکانی بدات بە منداڵە هەڵگیراوەکە تاکو لەڕووی شەرعی ببێ بەکوری شیری (ابن الرضاع)و نەزرییان لێکتر حەلاڵ بێت و لەڕووی جنسیشەوە لێکتر حەرامبکرێن بۆ خۆپاراستن لەکێشە کۆمەڵایەتییەکانی رۆژگار".

بۆ ئەوەش کە تا چەندە یاساو شەرع ئەوەیان قبوولە کە منداڵە فڕێدراوەکە پاش ناوی کەسە هەڵگەرەو بەخێوکەرەکە هەڵبگرێ، سەرۆکی لقی سۆرانی یەکێتی زانایان دەڵێ "لەڕووی شەرعەوە، بەهیچ شێوەیەك ئەم منداڵە نابێتە منداڵی ئەو، بەڵام لەڕووی یاساوە بۆ ئەوەی ئەم منداڵە لەمافەکانی بێبەش نەبێت، بەتایبەتی خوێندن ئاساییە کە ئەم منداڵە ناسنامەی لەسەر ئەم پیاوە بۆ دەربچێت کە منداڵەکە هەڵدەگرێتەوە وەیان بەخێوی دەکات".

هەروەها دادوەر (فازیل)یش دەڵێ "لەماددەی ٤٦، دادگای چاودێری ناکامەکان سەبارەت بەدیارکردنی نەسەبی منداڵەکە، نوسخەیەك لەبڕیاری لەباوەش گرتنەکە دەنێرێت بۆ بەڕێوەبەرایەتی رەگەزنامەو تۆماری باری شارستانی بۆ ئەوەی منداڵەکە لەسەر ناوی کەسەکە تۆمار بکرێت".

لەکۆتایی قسەکانیدا مامۆستا مەلا عەبدوڵڵا داوا لەحکومەتی کوردستان دەکات کە چاودێری ئەو منداڵانە بگرێتە ئەستۆی خۆی کە لەرێگایەکان فڕێدەدرێن و دەڵێ "لێرەدا لەلایەنی شەرعیشەوە ئەرکی حکومەتە کەوا هەوڵ بدات ئەم جۆرە منداڵانە کۆبکاتەوەو سەرپەرشتیان بکات و لەدایەنگە بەخێویان بکات و ئەم جۆرە منداڵانەش وەکو هەموو منداڵەکانی تر لەسەرجەم مافەکانییان بێبەش نەبن".

بۆ ڕەخنە لەئایین دەگرین؟

ئارەش دەکلان
eerselan@yahoo.com

خاڵێکی ئاشکرایە کاتێك دەمانەوێت ڕەخنە لەئایین بگرین، چاوەڕوان نابین پاشان ئایاتی قورئان بگۆردرێت، یەکەمجار ڕەخنەگران ئەم کارە ناکەن‌و دووهەم پێویستیش نییە ئەم کارە بکرێت. سێهەم ئەم کارە لەبنەڕەتدا کارێکی نادرووستە لەبەر ئەوەی سەنەدێکی مێژوویی نابێت دەستکاری بکرێت. ئەی مەبەست لەڕەخنە لەئایین چییە؟

بۆ وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە، باشتر وایە لەسەرەتا بزانین کە چ کەسانێك ڕەخنە لەئایین دەگرن. ئەوانەی ڕەخنە لەئایین دەگرن بەگشتی‌و بە ئەتێئیست (Atheist) (بێباوەڕان) دەناسرێن. ئەمانەش دەکرێت بەدوو دەستە دابەشیان بکەین، یەك دەستە بڕوایان وایە کە بەپێی گۆڤا مەوجوودەکان، ئەگەری وجوودی خودا ئەوەندە کەمە کە دەکرێت بەتەقریبێکی زۆرباش ئەم ئەگەرە بەخاڵی (٠) سفر بگرینە بەرچاو. لەبەرانبەر ئەم دەستەدا کەسانێك هەن، کە دەڵێن‌و دەزانن خودایەك وجوودی نییە. لەم بابەتەدا مەبەستم بەدواداچوونی دروستی‌و نادروستی ئەم کەسانە نییە، بەڵکو مەبەستم ئەوەیە کەپێداچوونەوەیەك بکەم لەسەر ئەنگێزەی ڕەخنەیی ئەوانەدا.

ئەتێئیست بەگشتی کەسانێکی سیکۆلارن – ئەڵبەت شرۆڤەی ئەم خاڵە پێویستە کە هەر ئەتێئیستێك سیکۆلارە، بەڵام هەر سیکۆلارێك ئەتێئیست نییە. بۆ نموونە (عەباسی ئەمیر ئینتزام) لەئێران یان (عەبدولکەریمی سرووش) سیکۆلارن، بەڵام بڕوایان بەخودا هەیە سیکۆلاریزم لەناخی خۆیدا ئەم ئایدیایەی هەیە، کەمرۆڤ دەتوانێت تەنیا بۆ دەستووراتی ماددی خۆی لەکۆمەڵگەیەکداو لەچوارچێوەی سیستەمی کۆمەڵایەتیدا، بەرنامە بۆ ژیانی دابڕێژێت. هۆی ئەم خاڵەش ئەوەیە کەدەستووراتی ماددی‌و دونیایی بەو بۆنەوە کە هەستیاری بەرئەنگیز نین، ئەو ئیمکانیەتە فەراهەم دەکات کە ئینسانەکان لەچوارچێوەی گفتوگۆیەکی ئازادا پێکەوە لێدوانیان هەبێت. لەچوارچێوەی ئەم گفتوگۆ ئازادەدا کەتەواوی بۆچوونەکان بەبێ ترس دەوترێن، چونکە هیچ لارییەك لەبەر دەم بۆچوونەکاندا وجوودی نییە، ئینسانەکان لەئاکامدا ڕێگەچارەیەك بۆ کێشە دونیاییەکان دەدۆزنەوە. بەڵام لەدەستووراتی مەزهەبیدا بەو بۆنەوە کە زۆر خودین‌و تاکەکان ناتوانن ئەم ئەزموونانە بەئاسانی لای یەکتر باس بکەن‌و بەهۆی وجوودی تاپۆگەلێکی زۆر، ناتوانن ئەم ئەزموونانە لای یەکتر باس بکەن، هیچ لێدوانێکیش ناخوڵقێت و بۆیە دەستووراتی مەزهەبی لەباشترین حاڵەتدا لەکۆمەڵگە وەکو ئامرازی سەرکوت کردن بەکار دەبرێت. کەسێکی سیکۆلار دەڵێت مەزهەب دابنێین بۆ تاکەکان‌و بابێن پێکەوە دەربارەی کێشە مادییەکان گفتوگۆ بکەین.

بەڵام کەسێکی ئەتێئیست بەرزتر بیر دەکاتەوەو بەبۆچوونی ئەو مرۆڤ بوونەوەرێکی ماددییە، وەکو بەرد وەکو باڵندە تەنیا جیاوازی مرۆڤ لەگەڵ بەردو باڵندە وا لەتێك ئاڵۆوییە کیمیاوی‌و فیزیاییەکاندا. بەبۆچوونی ئەتێئیستیش تێفکرینی مرۆڤیش ئاکامی پێوەندییە بیوکیمیاوی لەدەمارەکانی عەسابی مرۆڤە. بۆیە بەبۆچوونی ئەو ناتوانین دەستووراتی ماددی‌و مەعنەوی لەیەکتر جیا بکەینەوە، جیاکردنەوەیەك کە سیکۆلارێك وەك ئەمیرئینتزام بڕوای پێی هەیە. بەبۆچوونی ئەو (ئەتێئیست) بیرۆکەی مرۆڤ لەسیستەمێکی عەسابیدا لەپرۆسەی بڕیاردانی لەتەواوی بەشەکانی ژیانی تاکەکەسی‌و کۆمەڵایەتیدا کاریگەرە. بۆیە ئەتێئیست دەڵێت بڕوای کەسێکی موسڵمان بەقورئان وەك کتێبێکی ئاسمانیەو ئەوەی‌کە دەبێت تەواوی دەستوورەکان یەك یەك ئەنجام بدات "هەڵەیەکی بنەڕەتی تێدایە. لەسوورەی (النساء) هاتووە کەپیاو دەتوانێت بەهۆی هەوەسی سێکسی خۆیەوە لەئافرەتەکەی بدات" قورئان پیاو بەسەرۆکی ناوماڵ دەزانێت. بڕوای ئەتێئیست ئەوەیە کە ئەوانە یاساگەلێکی باش نین. پیاو مافی ئەوەی نییە کە لەئافرەتەکەی بدات. پیاو سەرۆکی ناوماڵ نییە، بەڵکو ئافرەت‌و پیاو پێکەوەو بەشێوەیەکی یەکسان مافیان هەیەو دەبێت هەموو پێکەوە بڕیار بدەن. "ئەو دەڵێت، ئەمە بڕوای خۆیەتی، قورئان کتێبێکی ئاسمانی نییە، بەڵکو نووسینی کەسێکی ئاساییە وەك تەواوی کەسانێترو بۆ سەردەمی خۆی نووسراوەو وەکو تەواوی کتێبە کۆنەکان، سەردەمی کۆتایی پێهاتووەو دەبێت بۆ ئەمڕۆ یاساگەلێکی نوێ‌و گونجاو بۆ کۆمەڵ بەکار ببرێت" ئێوە ئەگەر بڕواتان بەوە بێت کە پیاو دەبێت بدات لەئافرەتەکەی خۆی‌و ئەگەر پیاویش بن لەو یاسا پێڕەوی دەکەن. ئێوە ناتوانن بڵێن کە لەچوارچێوەیەك بەناوی چوارچێوەی تایبەتی خۆتان هەر کارێك دەتوانن ئەنجام بدەن. بۆ کەسێکی ئەتێئیست چوارچێوەیەك بەناوی چوارچێوەی تایبەت‌و کۆمەڵایەتی بەشێوەی سروشتی لەیەکتر جیاواز نین. ئەمەی کە چ چوارچێوەیەك تایبەتی‌و چ چوارچێوەیەك کۆمەڵایەتییە، پێوەندی هەیە بەکولتووری کۆمەڵگە لەکاتی تایبەتدا. بۆ نموونە ئەگەر ئێوە لەهاوسەرەکەتان دەدەن‌و هاوسەرەکەی ئێوە مامۆستای منداڵەکەی من بێت، ئەویش لەنێو پۆلدا لەمنداڵەکەی من دەدات‌و منیش ئەو مافە نادەم بەکەس کە لەمنداڵەکەم بدات، هەر بۆیە ئەتێئیستیش لەکۆتاییدا ڕەخنە لەئایین دەگرێت، نەك بۆ ئەوەی‌کە گۆڕانکاری لەقورئان بکرێت، بەڵکو بۆ ئەوەی کە بتوانێت لەگەڵ تۆکە کەسێکی بەبڕوای گفتوگۆ بکات. بۆ ئەوەی کە دەیەوێت بەکەسانی کۆمەڵگە بڵێت کە ڕەخنە لەبڕواکانی خۆتان بگرن و پێداچوونەوەی لەسەر بکەن. بۆیە دەیەوێت تەواوی خەڵکی کۆمەڵگە پێکەوە لەپێوەندییەکی ئاشتیخوازانەدا بن. ئەمە پێوەندییەکە کە لەچوارچێوەی ئایینندا لەخەیاڵێك زۆرتر نییە. موسڵمانێك کە قورئان بەکتێبی ئاسمانی دەزانێت و بڵێت کەبڕوای بەیەکسانی ئافرەت‌و پیاو هەیە، خۆی فریو دەدات قورئان بەئاشکرا دەڵێت ئافرەت‌و پیاو یەکسان نین‌و بەشێوەیەکی سروشتی لەیەك جیاوازن. بەڵام ئەتێئیست دەڵێت بڕوای بەهیچ جۆرە جیاوازییەکی سروشتی نییە. قورئان بەئاشکرا کەسانی هاوجنسگەرا بەگوناهکار دەزانێت‌و بینیمان ماوەیەك لەمەوپێش لەموسڵ چۆن چەند هاوجنسبازێك سووتێنران، لەحاڵێکدا ئەمڕۆکە دەزانین حەز کردن لەهاوجنس یەکێکە لەو ڕێگانەی ئاتاجی جینسی کەسێك بەرئاوەردە دەکات و دونیای ئەمڕۆ وا خەریکە زەماوەندی هاوجنسگەراکان بەرەسمی دەناسێنێت، لەگەڵ ئەوەی کە ئەم ڕەفتارە قبوڵی کۆمەڵگەکەمان نییە. ئەمڕۆکە دەزانین کە تەنانەت فرۆیدیش بەبڕوای ئەوان وەك بیرمەندێك لەم بارەوە لەهەڵەدا بووە کە وتوویەتی، هاوجنسگەرەکان کەسانێکی نەخۆشن و ئەوەی بە نەخۆشیەکی جنسی دەزانێت. ئەتێئیست دەڵێت تەنانەت ئەوانیش دەبێت مافیان پارێزراو بێت.

ئەتێئیست کۆمەڵگە بەرەو ئاشتی دەجولێنێت. ئەو دەڵێت وەرن با بەلابردنی تابۆکان پێکەوە وتووێژ بکەین، وەرن با مافی ئەوە بەهەمووکەسێك بدەین کە بۆچوونی خۆی دەربارەی هەر شتێك ئازادانە دەرببڕێت. وەرن با مافی ئەوە بدەین بەهەمووکەس‌کە تا ئەو کاتەی کەئازارێکیان بۆ کەس نەبووە، بتوانن بەئازادی بژین. ئەو دەڵێت چونکە جیاوازی سروشتی لەنێوان چوارچێوە تایبەتییەکان‌و کۆمەڵایەتییەکان وجوودی نییە، وەرن با پێکەوە بدوێین و ئەم جیاوازییانە بەشێوەیەکی کاتی دەستنیشان بکەین، تا بەئاسایشێکی زۆرترەوە لەپێناو یەکتردا بژین.

ئەتێئیست بەرەخنە گرتن لەبڕواکانی کۆمەڵگە، هیوای وایە کەتەواوی خەڵك پێکەوە لێدوانیان هەبێت، تا لەچوارچێوەی ئەو لێدوانانەو ڕەخنانە ڕێگایەکی باشتر بۆ ژیانی کۆمەڵایەتی بدۆزینەوە. ئەو بۆ باشتر بوونی بارودۆخی ژیانی خەڵکەکە ڕەخنە لەبڕواکانی ئەوان دەگرێت، نەك بۆ گۆڕانی ئایین. بۆ ئەتێئیست تاکەکانی کۆمەڵگە گرنگن نەك ئایین.

بۆ نابێت ڕەخنە لەئایین بگرین

نارین محەممەدی

ڕەخنە لەئایین یەکێکە لەلێدوانە باوەکانی جیهانی ئەمڕۆ. پێشکەوتە زانستییەکان وردەوردە بووەنەتە هۆی ئەوەی کە مرۆڤلەوە تێبگات کە بەسەرنجدانی جیهانی ماددی دەوروبەری دەتوانێت باشتر جیهان بناسێت‌و تارادەیەکی زۆریش کۆنترۆڵی بکات، ئەمە جگە لەتێپەڕین لەو سنوورانەی کەپێشتر تایبەت بوون بەدەستووراتی ئیلاهی (لاهوتی)و هەروەها تێکەڵ بوونیان لەگەڵ دونیای ماددی، هۆکاری بەهێز بوونی ئەم بیرۆکەیە کە ئەو شتەی ئەمڕۆ نادرکێن‌و ئیلاهی دێنە بەرچاو، سبەی ئاسایی‌و ماددیەو لەهەر جۆرە ڕازو نهێنیەك دوور دەبێت. هەر بۆیە لەژیانی ئینسانی مۆدێرن لێدوان دەربارەی ئایین دەست پێدەکات. لەم بارەوە دەتوانم ئاماژە بکەم بە کەسانێك وەك ریچارددداوکینز، دانیەل دێنێت، سام هەریس، ئێرشادمۆنجی، سەلمان ڕوشدی‌و ئێبنە وەڕاق. ئەڵبەت ئەمانە تەنیا چەند نموونەیەکن لەو کەسانەو لەڕاستیدا ڕێژەی ئەم جۆرە کەسانە کەئەمڕۆکە ئایین بەلایانەوە بایەخێکی نییە زۆرن. ئەم کەسانە ڕاستەوخۆ ڕەخنە لەئایین دەگرن‌و دەیانەوێت نیشان بدەن کە سەردەمی بیرکردنەوەی ئایینی کۆتایی پێهاتووە. بەڵام ئەم جۆرە ڕەخنە گرتنە بەلای منەوە سەرنج ڕاکێش نییە. من پێموایە کەڕەخنە گرتن لەئایین دەسکەوتێکی نییە جگە لەهەراو هوورا سازکردن، کە دەبێتە هۆی ئەوەی دەنگی ئێمە لەژێر کۆمایەك لەم هەرا هەرایانەدا نەبیسرێت، بەتایبەت لەکۆمەڵگەیەك وەك کوردستان. لەلایەکی ترەوە ئەگەر مەبەست لەڕەخنە چاکسازی ئایینی بێت، ئاکامەکەشی دەبێت ریفۆرمی ئایینی بێت. دەبێت بەئاشکرا بڵێم کە لەگەڵ ریفۆرمی ئایینیشدا نیم‌و ئەوەش بەکڵاوبازییەکی گەورە بۆ پاراستنی بڕواگەلێکی بیرگرساوانە دەزانم، کە بۆ هەندێك بەرژەوەندی باسی ئەم سوودهێنەرییە دادەنێم بۆ دواتر. بۆیە ئەگەر ڕەخنە لەئایین تاکو ئێستە ئاکامێکی باشی بووبێت‌و تەنیا بۆ ڕەخنە لەئایین بووبێت. بەڵکو ئەم ڕەخنەیە زەمانێك کارسازە کە مەبەست لەڕەخنە لەئایین ڕەخنە لەتاکی دیندار بێت، ئەوانەی وا دژایەتییان هەیە لەگەڵ ڕەخنەگراتن لەئایینندا، کەسانێکن کەخۆیان لەبیر نەماوەو پێیانوایە کە پاسەوانی ئایین یان شەریعەتی ئیلاهین. ئەوانە پێیانوایە کە لەلایەن خوداوەندەوە ئەو ئەرکەیان پێدراوە کە پاسەوانی لەئایینی ئەو بکەن، ئەڵبەت ئەمانەش لەکۆمەڵگەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، بەتایبەت کۆمەڵگەیەکی وەك کوردستان زۆرن‌و بەئاسانی دزەدەکەنە نێو سیستەم‌و کۆمەڵگە. بۆ ئەوەی باوەڕ بکەن دەتوانن تەنیا یەكجار لەڕۆژی هەیدی پیاسەیەك لەنێو شاردا بکەن، ئەو کات ڕەخنەیان لەنێو ڕیزەکانی نوێژی جەماعەتدا دەبینن. بۆیە ڕەخنە لەئایین جگە لەدرووستبوونی سەرئێشە ئاکامێکی تری نییە. ئەگەر بڕیارە ڕەخنە لەئایین لەڕێگەی ڕەخنە لەکەسی دیندارەوە بەسوود بێت، بۆچی ڕاستەوخۆ بڕواکانی کەسی موسوڵمان نەخەینە بەر کێشەو بەر باس، بۆچی لەباتی ڕەخنە لەئیسلام، ڕەخنە لەکەسی موسوڵمان نەگرین؟ ئەم کارە لەلایەن کەسەوە ناکەوێتە بەر چەواشەکردنەوە. هەر کەسێك کە وابزانێت جێگەی ڕەخنەی تێدا نییە، ناتوانێت دیندار بێت‌و لەئاکامدا ناشتوانێت موسوڵمان بێت. چونکە بەبڕوا ئایینیەکان ئەمە تەنیا خوداو پێغەمبەرن کە هەڵە ناکەن، باقی مرۆڤەکان هیچکام ناگەنە پێی ڕەسووڵی خوداش، بۆیە مومکینە هەڵە بکەن، تەنانەت ئەگەر مەلایەکی پایە بەرزیش بن. هەر ئەوەندە کە هەڵەیەك ڕوویدات، ئیدی هیچ سنوورێك لەبڕواکان نییە کە دوور بێت لەهەڵە، تەنانەت خودی بڕوا بەخوداش ئاگادار بن، ئێمە لێرەدا مەبەستمان ئەوە نییە کە ئایا خودا وجوودی هەیە یان نە، بەڵکو پرسیاری ئێمە لەکەسێکی دیندار ئەوەیە، کە لەکوێوە دەزانێت خودا وجوودی هەیە یان نە، ئەگەر بڵێت کە لەقورئاندا نووسراوە، ئەو پرسیارە دێتە مەیدان کە باشە، لەکوێوە دەزانێت قورئان کتێبێکە دەبێت باوەڕی پێبکەین؟ ئەمە بەو مانایە نییە کە ئێمە دەڵێین قورئان کتێبێکی باوەڕپێکراو بێت یان نە، بەڵکو تەنیا بەو مانایە کەئێمە دەمانەوێت بزانین کە کەسێکی موسوڵمان بۆچی بڕوای هەیە بە قورئان. ئەگەر بڵێت کە کەسێك بۆ نموونە عالمێکی ئیسلامی وای گوتووە، ئەو کات ئێمەش دەپرسین باشە لە کوێوە دەزانێت کە ئەو عالمە ئیسلامییە هەڵەی نەکردووە.

باشتر وایە ئێمە لەباتی ڕەخنە لەئایین، ڕەخنە لەکەسی دیندار بگرین‌و لەگەڵ پرسیارگەلێکی بنەڕەتی ڕووبەڕووی بکەینەوە، ئێمە دەبێت داوای لێ بکەین هۆکاری بڕواکانی شرۆڤە بکات. ئەگەر توانای ئەوەی هەبوو کە بەڵگەیەکی باش بهێنێتەوە، ئەو کات هەموان ئەو بەڵگانە هەڵدەسەنگێنین و باوەڕی پێدەکەین، بەڵام ئەگەر بەڵگەیەکی نەبوو ئەمجار ئەمە ئەو نییە بڕیار دەدات، کە دەبێت چی بکرێت و چی نەکرێت. تەنانەت ئەگەریش کەسێك بەڵگەی تەواوی بۆ سەلماندنی هۆی بڕواکەی نەبوو و بەردەوام ویستی کە بڕوای بەو شتە بمێنێتەوە، هیچ کەس مافی ئەوەی نییە کە بەزۆری ئەو کەسە مەجبوور بەهەڵگەڕانەوە لەبڕوالکەی بکات، ئەمە تەوەری سەرەکی سیکۆلارەکان‌و ئەتێئیستەکانە.

ئەمە شێوەیەکی لێوەشاوەیە لەڕەخنەگرتنداو ئاکامی باشی دەبێت، هەم بۆ دینداران‌و هەم بۆ ئەوانەی بێ بڕوان بەئایین، ئەوەش بزانین کە ئەمە کەسی موسوڵمانە، دەبێت ڕەخنەی لێ بگیردرێت نەك ئایینی ئیسلام.

سەرقەڵەمێك بۆ کەرکوکی بریندار

بیرمەند محەممەد عەلی

یاسا بەشێوەیەکی گشتی، بریتییە لە عەقڵی ئینسان تا ئەو شوێنەی کە حوکمی خەڵکان گۆی زەوی دەکاو، یاسا سیاسی و مەدەنییەکانی هەر نەتەوەییەك دەبێت ئەو مەسەلانە بێت کە ئەم عەقڵەی ئینسان بەسەریاندا دەچەسپێ (مۆنتسکۆ)

بێگومان ئاشکرایە دوای پەسەند کردنی پڕۆژەیاسای پارێزگاکان، کە پڕۆژەیاسای (ماددەی ٢٤)ی پێ دەڵێن بووە هۆی کشانەوەی هەردوو لیستی هاوپەیمانان و لیستی یەکگرتوو، چونکە لە پڕۆژەیاساکە پێشنیار دەکات هەڵبژاردنەکانی کەرکوك دابەش بکرێت بۆ چوار بازنەی هەڵبژاردن تاکو عەرەب و تورکمان بتوانن پۆستە گرنگەکان بەدەست بهێنن، هەروەها پێشنیار دەکات کە سوپای ئێراق لەناوەڕاست و باشووری ئێراقەوە بێتە کەرکوك... لەکاتێکدا سوپای ئێراق ناتوانێت ئاسایشی بەغداو شوێنەکانی دیکەی ئێراق دابین بکات. ئەگەر مەبەستیان بەهێزکردنی مەرکەزییەت نەبێت. لێرەوە وەکو ڕۆژنامەنووسێکی ئەو شارە بەپێویستی دەزانم تەفسیرێکی بچووك بۆ ئەو دوو بڕیارە ستەمکاریە بکەم:

یەکەم: مومکین نییە لەوجودی دیموکراسیدا پارێزگایەك دابەش بکرێت بۆ چوار بازنەی هەڵبژاردن دواتر ئەو پرسیارەی خۆی فەرز دەکات بۆچی تەنیا شاری کەرکوك؟! وەلێ تێناگەم بۆچی خەڵك دەنگ دەدات؟

دووەم: سەنترالیزم واتە مەرکەزت لەسیستەمی فیدراڵی ڕەتدەکرێتەوە کە لەدەستووری ئێراقیدا هاتووە. کەواتە هێنانی سوپا بۆ کەرکوك و لەهەڵبژاردن بۆ چوار بازنە دابەش بکرێت بۆ خۆی گوزارشت لە بەهێزکردنی مەرکەزیەت دەکاتەوە، هەروەها مەحموود مەشهەدانی و بەرەی تورکمانی و شۆڤێنیزمەکان هەنگاو بەهەنگاو هەوڵ دەدەن لەدەستووردا فیدرالیزم ڕەش بکەنەوە بۆ ئەوەی سەر لەنوێ سوپا بگەڕێنەوە بۆ کوردستانیش نەك تەنیا بۆ کەرکوك. ئیدی لێرەوە لەڕۆژی دووشەممە ٢٠٠٨/٧/٢٨ لە کەرکوك خۆپیشاندانێکی ئاشتییانە بەڕێوەچوو، ئەوەی پێش چاوم کەوت وەکو ڕۆژنامەنووسێکی ئەو شارە خۆپیشاندانە بۆ خۆی ئاپۆرایەك بوو ناسیۆنالیزمی کوردی ئەنجامیدا لەناو کەرکوك، هەروەها ئەو تەقینەوەیەی کە دژی کورد کرا هاووڵاتییان لەشوێنی تەقینەوەکەدا ئاڵای گەشاوەی کوردستانیان کردە سەر شەهیدەکان و بریندارەکان، هەروەها لەشوێنی تەقینەوەکەدا ئاڵای کوردستان بەرز کرایەوە کە ئەمەش بۆ خۆی گوزارشت لە ئامانجەکانی ناسیۆنالیزمی کوردی دەکا، هەروەها تەفسیری ئازاد کردنی کەرکوك و دیاریکردنی سنووری کوردستان کە زنجیرە چیای حەمرینە، ئەوەی ماوەتەوە دەمەوێ ئاماژەی پێبکەم ئەوەیە کە دوای تەقینەوەکە بارەگایەکی بەرەی تورکمانی تەقە لە خۆپیشاندەران دەکات و چەند هاووڵاتییەك شەهید دەکات و، هەر لەوێش وێنەگری کەناڵی بابەگوڕگوڕ دەگرێت و بۆ ئەوەی کامێراکەی لێ بسەنن بەناوی (غەفوور حەسەن) کەچی شوفێری وێنەگر (ع.ك) ڕێگە نادات کامێراکەی لێ بسەنن، چونکە وێنەگری ناوبراوو وێنەی تەقەکانی گرتووە کە لەبارەگای بەرەی تورکمانییەوە دەرچووە. ئەو پرسیارەی کە دەکرێت ئایا بۆچی بارەگای بەرەی تورکمانی تەقە لە خۆپیشاندەران دەکات؟ ئایا بە ئەنقەست بووە؟ ئایا بڕیاری بەرپرسی ئەو بارەگایە بووە کە بارەگای بەرەی تورکمانییە؟

لەکۆتاییدا دەسەڵاتی کوردی لەبڕی ئەوەی ڤێلایەك بەبڕی ٤٢ ملیۆن دینار بۆ مەحموود مەشهەدانی ساڵانە بەکری دەگری لە هەولێر با ئەو (٤٢) ملیۆن دینارە بکاتە کۆمەك بۆ شەهیدو بریندارەکانی کەرکوك، هەروەها پێشنیار دەکەم ئەو شوێنەی دوێنی تەقینەوەکەی لێ ڕوودا ناو لێ بنرێ شەقامی شەهیدان.